

Beteren. L. 21. (H.)

1. uolə hi pə anktəmzin xē:inzəlan
2. mæ:invrɪnt- of kamərs.t ɪstəblumə
Dnt xitə (=aan het gieten) // gē.tə blumə gītə //
3. tē.gəwō.ɔx spɪnəzə atɪnəx nɔx mar
mɪməsɪnəs // vanda.x //
4. spɔ:ʃən ɪzən z wə:z wə:zək
5. spɪtəxɪp kre:əzə vɔsɪx mət tɪrō:ət
6. də ɪmərman hɛdərɪplɪntəz ɪndəvɪpət // dō:ɪn //
7. dəsɪpət lɛktədətɪpə af
8. ɪndɪʃəbrɪk ɪsnɪkstəzɪn
9. kʊm hi:z kə:ɪnt
10. kɛ:ɪl gɪvɔns fi:z glɔ:zə bi:z- glɔ:skəs en
glɛ:skəs // əmʃ'ə = een maatje = 1 dl. // kɪl:zə-jeneue //
// vɪ:ɪ bɪkəs //
11. brɛŋɔns fi:z pɔnt mæɪlə (kri:kə- kleine
zwarte herten)- kri:kəs kəs // blɛ:skəs zɪn
blɔnt, werd gezegd //
12. zə hɛtə mɪtə vɛ:ɪvə dɪkən wæ:ɪn
vɪxəzō:əpə // vɪxədɔvɪkə // lɪtəz //
13. hæ:ɪ wə:ɪmə mɪdɔnknɪpəl pəɪbɪ:zə
14. ɪk hɛsɔŋk ni gə:ɪn
15. vɔstəns.vənt wɔɪnɪʃ.ɪmɪ zɪ.ŋgəds.n
16. ɪk hɛsɪk- of ɪk bɪn blɛ:ɪ dək nɪ mɪk hɛtɪ
mɛ.gəgə.n bɪn of: zɛ:ɪ
17. ɪk hɛdət nɪ.χəds.n leter nɛ:ɪ kamərs.t
də hɛ k nɪ χəds.n hɪt of wə
18. wɪ hɛdəχəds.n- dɪtəz z.n kʊm
19. spɪn- spɪn rɪwɪpə- spɪnəʃə. gɔɪ
20. pɛt- mɪtɪs- bə:ɪŋ- bəns:ɪ wɪt- -- wə:ɪ-
pɔdɔstul- hɛx- kɪkəz- pənəv lɔ. gəl (oude wet)
en vɪndə (nieuwer, kinderen zouden dit alleen
gebruiken) // dɔz k nɛ:ɪ pɪkɪm vɔ:z //
21. dɪkɪjɛ:ɪl dɪmɪk də hɛɔl wɛ:zəlt ɔnt fɛχtə-
ook mɪk də hɛɔl bɪl vɔnstɪrɛk // hɛ:ɪ mɛk-
(hij maakte)- (hæ:ɪ mɪk = (hij) maakte) //
22. ɪk səlɪ kɪɔl kəs χɛ:ɪvə (kɪɔl zɪn grote kralen)
23. ɪŋɔlɔnt lɔt fɔl z.ɪ wə:χɛ:p afbrɛ:ɔkə

24. zə hɛbənəm ɔn hɛ:z gəbɛ:ɪtə
25. gɪmɔt wɛ: brɛ:ʃɛstɛ.n- brɛ:ʃɔɪ- də bɪstɔ
26. dɔstən bɛ:lt stɛ:ɔɪ nɪmɪzɪ
27. dɛk dɛ:ɪl dɪ hɛdɔn lɛ:və ɔzə nɪpɪns
28. dɔndy.vəl ɪs nɪ ɪndən hɛ. mɔl gəbɛ:ɪtə vɔ
// lɪsɪfɛr // - Vroeger werden er wel stekkes of
spɔ:nə gɛbrʊkɪt om de pɪpə ɔn tɛ stɛkən.
29. də ʃɔ:ɔl kɛ:ɪndəz xē:ɪn mɪtə mɛ:stəz nɔzɛ:ɔ
gəwɛs
30. ɪk ɔntɔx nɪ kʊmə vɪɔdɔk lɔ:ɪ bɪn
31. də bɛ:ɔstə zɔɪ. ʃpə grɔ:χ lɛ:ɪn mɛ:ɪspɔp
(deze ook gelegd op een zwerf)
32. hɛ:ɪ kənɪχə:n wə:zə kɔ wənt hɛ:ɪ hɛdət
ɪndə hɛ:ɪ // də hɛ:ɔlɔstɪst dɛ:ɪ mɛ:zɛ:ɪ //
33. dɪt əm bɛ:χəm ɪs ɔndəstɛ:ɔl
34. nɪ dɔɪ wɔz nɪ mɛ:zə gə kɛ: gəlt en gə kɛ: gəlt
// kɛ: gəlt //
35. hɪt. ɪk hɛdɪ alt wɛ:ɪ hɛ:ɔz gəpɪpə
36. dɪ pɛ:ɪ ɪs zɔ: w- dɔɪ ɪt ɪsnɔx wɪt
37. zə zɛ:ɪn tɛfɛltɪn (tɛfɛlt is bouw- en weiland.
lagere gedeelten heten bɪkɪt)
38. zə hɛdɪn dɔɪ zɪs dɔ: zə gə hɔlɔpə ook zə hɛtə
bɪl fannɪ mɛ:ɪ vɪxə mɛk
39. hɛ:ɪ zəlt nɔ:ɔt wæ:ɪt brɛŋə // hɛ:ɪ zəlt
nɪ wæ:ɪt kʊmə //
40. zɪstə hɛlɔfandə zō:ɪm k wæ:ɪt- ook zɪstə
hɔlɔvɔtō:ɪm k wæ:ɪt
41. də kɛ:ɪl mɔ:zənvɔ:ɪ bəwɔ:zə
42. ɪndə ʃɛldəz wɛ:mə ɪs χəvɔ:ɪ.ɔlɔk
43. hɛ:ɪ hɛ fɔl pɪzɔ:z vmdə lɪ en vmdə tɪ:
stə:zəkɪs // wə:zək - ɔ:zək //
44. wæ:ɪ mɔstɔdɔ:z də ɔnə hɛlɔfannɪ tɛtɪ en gɔɪlɪ
də ɔ:ndəzə hɛlɔf
45. hɛlpɪs ɛf kəs tɔbɛt ɔp lɔ:zə
46. ɔnzə mɛtɔlɔɪ ɪs vɛt ɔspɛk ook ɔsmədɔz
47. zə spɪŋə wɪt wɛ:ɪtɔ spɪŋə kəm // zə spɪŋə
v mən wɛdɪŋ ʃap //

48. da bumpykaskkē²l xaldambō².²m qzsfōs
(zingen boomkwekers in hetere en omgeving)
49. xētēsta²lō² kō² isō. n (lō² kō² = houten blinden
buiten) - ra. m = ruiten met kozijnen
50. tēgēntō lō. jā - da mē² - da vzuχmē² - lō²f
||ov²lō. jā = luien vōōr de begrafenis||
51. bēdā²prā. j - kēkēndrē²l - vā²prā. jā - cē. tē²prā. jā
cē. tē²strō. jā - cē. tē²brā. jā - bō²ra. jā van een huid,
anders klō. r. mā² - mē² strō. jā - an
bō²trām smē. rō (lij² klō. r. mā. kō wordt deze
ook belegd) ||bō²trē||
52. dī²v²ō. u² dī²hētō²hō. r² dō²rā² lō. tō² hō. lō²
53. sō²n vō². dō²r dī²hē²dām² zēs² jā. r² o²p²χō². ē²l
gō²lō. tō² - ook nō²sχō². ē²l lō. tō²gō. n
54. ī²kē²tām² a²ffō²rō. jā v²mō². ē²lō. t² lā²zō²t
wō. tō² tō²gō. n
55. vō. lō²vē. rō² en mō. lō² zī²dā²nī²fō. l²ī²ndē. rō²
strō. k - ook zī²dā²hī²: r² nī²fō²l (vē. rō² niet
gebruikt door kleine boeren)
56. ē. rō²dō²pō²tō dī²zē. n² nī²fō²l wē²t
57. dō²sχī. tō² dī²stē. bē. dā²nō². vō² - dā²n²hē. rē²
58. ī²mē²rē² ī²st²nō²χ²lō² hō. ut v²mō² bā²lō² ||kō. tō² bā²l
van gummi, vroeger ook van lappen; gummi ballen
stō. tē²trā²χ||
59. dī²kē. rō² dī²gī²f² χ²ut² lē²χ² wō² en wō²
60. hē. i² t²ruk²ō²t² pē²rē² ī²ndē²stā²rē²
61. v²rug²ō² k²wā²mō²gō²lī² ē²l²k²jō². r² hī²: r² nō²dō²
kō²tē²rām²ī²s
62. dō²pō. tō²r dī²zē. i² dā²dō²nō²lī². vā²n hē. r²
vō²l²mā²k²tī²s
63. gō²lō²χ²mō²wē²l mā² gō²zē. i²n²k²s tē. gō²mō
64. dō²r wō. lō²wō² z. lō²wē²l gō. u²w wō²rām²kū²mō
65. gō²dō²vā²dā². χ² nī²kō. tō²r
66. ē. tō²hō²lī² o²k² χ²ēr²n²kē. s
67. zō²n²tō². ē²m²fī. tē² ī²skō²pō²t - hē. i² lē. i² v²rō. ut²
fō. ē²l ī²ndē²hā²n²t fā²ndō²slō². ē²t
68. tī²rā²n²hē. tō²n dā. χō²wēs en tī²rā²nū. lō²nō. vō²mē²t

69. dā²j²n²g²s²hō² dā²lō²p² v²r² lō². ē²tō² v²u. tō²r
70. dō. r² zētō²n²bā²r²ī²s²ī²ndī²kā²n en dī²kām²ī²s²χō²bā²rō²tō
71. ī²k²wō. u² dā²kō²m²b²rī²s²f²k²rē. ē²χ² ||dō²pō²s²bō². ē²j||
72. mō²n²hā²t² dū²zē. r² ||dō²k²lōē. tō²r vroeger wel
gezegd wor hart en borst||
73. ī²kā²n²mī²χ²ī²nē. i²gā²wē. i²zā²mī²nō² v²m²gō. n
||ē. i²gā²wē. i²zā²mī²nō² mā²k²nī²lē. i²jā||
74. nō²s²χ²v²ftē. i²t zētō²wō² ē²t²pē²rē²t²f²l²r²dā²nē. i²jō²kā. r²
75. ī²k²hē²dām²bē²hō². ē²rō² fā²n²fā²ndō²v²l²ī²mī²dā²χ²afā²l
76. dō²j²ŋ²vā²dā²hō². ē²n²ŋ²ī²lō²k² sō²lō². t²χō²wēs
77. wī²tō²g²n²rāt²mā². hō²r²tō²wō². ē²nā - ā²m²bō². ē²χ²
(= een erepoort) ||pē. i²lō²m²bō². ē²χ²||
78. dō²tō². ē²rō² hē²bō²lā²ŋō² dō². ē²rō²n²s
79. ī²k²χ²lō². f²tō²r² n²z²k²s fā²n
80. t²kē. i²n²t wā²rā²l dō². ē²t v²r²dā²rāt²kō²nō²lātō²dō²pō²
81. hē. i² hēt²lō². ē²pō²ndō²ō². ē²gā² en dō. ē²rō²
82. hō²r²dī²ēr²ŋō²ī²mī²dā²n²bē²nē²hō² nō²r²t²bō²s²χō²gō. n
v²m²b²rū²m²bē. rō² tō²p²l²hō²
83. dō²rī²zō²n²s²pō². ē²t cē. i²t²lō. r² - ook cē. i²t²lō. r²
ī²zō²n²s²pō². ē²t cē. i²t
84. hē. i² zētō² dā²kē. l²lō²s en k²rē. i²stō²hā²t ||hē. i²
k²rē. i²stō²tō. ē²t||
85. dā²mē²nō² dī²dē. jā² nī²ā. nō²dō²rī² ā²pō²tō ||dā²mī²nō²
zō²χ²tā|| zō²χ²tā²mā - rocht je me||gā²lt|| dō. ē²tō²wī²pō²rō²
personen, die er altijd op uit zijn geld te sparen||
86. hō²lī²mō²n²tī²s d²rō²χ² fā²ndō². ē²s
87. dī²wā²χ² lō²p²k²rū²m - dō²r²hē. n en gā²n²t²hē²n
ī²zō²nē. i²n²tū²m
88. ī²kō²χ²f²l²rāt²j²ŋ²s²kō²ā²m²k²lē. i²nā²lō²rū²m - ook ā²m²k²lē. i²n
tē²rām²kō² ||ky. k²s²kō²s - koekjes||
89. dō²gē. tō²m²bū²k² ī²skō²pō²t²χō²gō². ē²n v²m²dā²tī² en
v²m²dā²ā²ā²m²kō²rō²ī²ndō²r²kē. l²hā
90. zō²n²vē²ŋō² wā²s²hō². ē²t mār²tō²χ²ut (beter: wār²mī²kō. ŋ)
91. ī²ndō²s²χō². dī². u² ī²zō²t² ē²t bē²stō²
92. ī²mā²n²tī²χī. tō² wē²l mō²χ²ut kō²nō²mī²kō² ||mō²s²χ²lō²rō² =
een werkmans van de polder||
93. zū². k²ī²s nār²mō²n²hū. t en zū². k²tō²n²hū. t ī²zō²p

94. ik wist ni wozakam ma xy ho
 95. onkwa woz keldar is xut ficut bi:z
 96. ik mos woz blut dreyho 1 mo. nta stã. zoko
 97. ik mosders st fujaz indostal kroo. ðja (beter
 op de l. de stal is de plaats, waar het veer staat)
 98. mæ. in by: z was mij
 99. da melokbu: z maken grōs. taru. ta // da
 rō. omre. ðja brengt de melk naar de fabriek //
 100. di kōe om melok is dānen ru: z - latium
 marwe. z me. d ne. ma // latium marho. u w //
 // sty. z m //
 101. woz. u wa inany: z dijnt fōkknogōs. ðja
 102. dar val niks spām o. nta mā. zoko - a) ombar
 sōky. zō kē. z l. - b) hē. kē. k krek int wa: zok-
 ansaky: z wa. zok
 103. hē. kām nō. zt omany. t o. vortē. t // hē.
 izank dē. z l vandaklok //
 104. inits. lija zē. n bā. zōga divy. z s py. ga
 // spri. z tō = spreeksel verwijderen // spæ. gō en
 kotsa = braken //
 105. dar vda dō: z opta dō. u wa
 106. im bōs. om hē bāzā onstak o. tta bza xav. zō
 107. gamst en gamsdāt fāls is kumari. n
 108. hē. is fanlō. vā gākuma midangujā knep
 mīxelt // hē. kwana vanlō. vā //
 109. didō: z is xama. t hē fanby. kō hō. ut
 110. ongat zō. u wda v zō. u w mat klnana. jō
 111. ik hē hi: z gres xara. dt mart sō. t dō xni
 112. da b zō. u waz zæ. i (= veel. tijd) dat nōy tō dy. z s
 vmta bō. u w (de zegsvlieden meenden, dat in dit
 zinnetje detegenw. tijd niet gebruikt kon worden)
 113. ba. kō - ik bak - gē. bak - hē. bak - bakti - wē.
 bak - ik bakts - gē. bakts - hē. bakts - wē.
 bakts - wē. hē bō gaba?
 114. bija - ik bi. j - gē. bi. j - hē. bi. j - wē. bi. j -
 bi. j wē. - ik bōs. ðja - ik hē xabōs. ðja - bōs. ðja zē. i
 of hoeli ok

115. Liza n kle. i nējs ma t xan fē. i nējs // mar
 Liza nguyō // si. g. z //
 116. gōk n hē. z a. jōt kre. i gō opta ma: zok
 117. hē. hē gōzē. t dāli on mā zaldēyter
 118. da mē. t zē. i dābi gōlē. k hā
 119. dōz wē. zō - oek wō. zō vē. i f rē. i zō
 120. ondar di. nē. i k lēgā vō. lē. i kōls
 121. t wō. tō z is dō. lōk on dō kōs. k - t kōka
 122. t hōs. ðj is nō xiy. n - t s net of krek xama. dt
 123. - woz yamā k fāndāndōjōr vanāna. i
 124. dā bōm p. kō zaldō. z nime kōtē k gōe. jō
 125. dā pōtō. z hē gūjō wā. i n
 126. on sō. u wā hē. z is af xā b rā. nt
 127. da rōs. om spri. t s en si. z t s o. tta mēma vandōku.
 // gōzōe. tō - gēzeten // (mēma = spenen)
 128. da hoester lē. t of. is nō tē. ðja - on kroo. ðs -
 t wē. d kroo. ðzō // t rē. i s = trekken //
 129. da bōs. om van dō kroo. t wā. gō tōe. t gōdō. z
 dā rōz wōz tō // bōeri van een wagen //
 130. da t wē. d m vō k wā. mā nō z bōe. tō
 131. zō hē bōnām bōnten bōs. u w gōsla. gō
 132. da sō. u s (aangemaakt met meel) is wādā n
 // sy. alleen van vet //
 133. dō s nē. t lē. i d i k - dōr lē. i on hō. ð p. nē. t
 134. dō s ā. rō x lā n gōlē. jō dō k jō. u gōzi. n hē
 135. ni. u w pō. z t wō. z nō. u on hē lō nē. jō stat
 136. dū n - ik duwōt - gē. i duwōt - hē. i dy. dōt - wē. i
 dū nōt - gē. i dū dōt - hē. i en hē. i dū nōt - ik
 de. jōt - gē. i de. jōt - hē. i de. jōt - wē. i de. jōnōt - gē. i
 de. jōnōt - hē. i de. jōnōt - de. t i k dā - de. i t mā -
 de. jō hē. i t mā
 137. dō. p. rō - dō p. jōerōk - dō. p. rō nōt - dō s dō. tō
 138. dō zō - hē. i dō zō - hē. i dō zō tō - hē. i hē xō dō zō s
 139. bā. i n dō - ik bā. i n - gē. i bā. i nōt - hē. i bā. i nōt -
 wē. i bā. i n dō - gē. i bā. i n dō - hē. i bā. i n dō -
 bā. i nōt - bōnti - ik hē xō bō n dō
 140. Locale Landmaten: em bōe n dōr = 1 ha - 2 mā. zō gō =
 6/7 ha - on ruy = 1/100 ha (on ruy heeft 12 voet) - geen hōnt
 bekend. De maat bij slootgraven is de ruy van 14 voet,
 bij g r e p a = g r e p e l s m a k e n v. 16 voet, een voet = 12 duim

141. Locale Waternamen: da zæ.ⁱn - da w.s.l - da
wetazij - de Linje - da zæ.^g - hoofdwatergang -
w.s.ja en holska (zijn plassen door dijkdoorbraken
ontstaan), - holska zijn kleiner dan w.s.ja -

Op de zæ.^g volgen in volgorde van grootte:
da k.ⁱgr.d.f - breksto.^gt - stō.^gt - gesspot

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is: hē.tərə

De inwoners heten: hē.tərə m.s.mə

Geen bijnaam bekend.

Aantal inwoners op 1 jan. 1956. Dorp Heteren ± 1200 inw. Tot gemeente Heteren horen: Heteren,
Driel, Rondwijk, Lakemond en Indoornik. Tussen Heteren, Letten en Herweld bestaan er slechts
geringe verschillen wat het dialect betreft. Het dialect van Driel verschilt hierin, dat er meer i's
voor y, en meer uu voor ui worden gezegd.

Taaltoestand. Gedeelten van de plaats: tda. zæ.ⁱn - t bō.v.m.e.ⁱnt - dance. f. lantboerij - ste.^gnō.^grt -
tfaelt waarin da polderstrō.t en tfort

In Heteren zelf bestaat er geen verschil in dialect. Alle autochtonen spreken dialect,
sommige met vermindering van de meest afwijkende klanken.

Middelen van bestaan: gemengd bedrijf (landbouw + veeteelt) + fruitteelt, wat groententeelt.
Er zijn een paar druivenkassen. Er is een kleine conservefabriek.

Zegslieden. 1. Jan Dirk Jansen; 56 j.; hier geb.; houthouder P.T.T.; heeft hier altijd gewoond;
V. en M. van hier. Spreekt gewoonlijk Heterens

2. Johannes Cornelis van Schaik; 48 j.; hier geb.; assistent Plaatselijk Bureau; heeft hier
altijd gewoond; V. en M. van hier. Spreekt gewoonlijk Heterens.

3. Hendrik Cornelis van Schaik; 51 j.; hier geb.; hoofd kuitveeder Instituut voor Bodemkatering
te Bennekom; V. en M. van hier. Spreekt buiten Heteren A.B. maar dit kost hem, naar zijn eigen
verklaring, moeite.